

TEXTILHÖGSKOLANS EXAMENSUTSTÄLLNING EXIT17
DESIGN AV VIVIANA HOHENSTEIN

INTERNATIONELL STUDENTMOBILITET

Att studera utomlands under en kortare eller längre period ger ett internationellt perspektiv på utbildningen och inblick i ett annat lands utbildningssystem och kultur. Trots en ambition att öka studentmobiliteten minskade antalet utbytesstudenter läsåret 2016/17.

INTERNATIONELL STUDENTMOBILITET

OMFATTAR studenter som genomför hela eller del av sin utbildning utomlands. Studentmobilitet i Sverige omfattar inresande respektive utresande utbytes- och freemover-studenter. Utbytesstudenterna studerar vanligen fristående kurser inom ramen för ett utbytesprogram som en del i sin utbildning i hemlandet. Freemover-studenter anordnar sina studier på egen hand och studerar ofta ett helt utbildningsprogram, se figur 48 och faktaruta *Inresande och utresande studenter*. Kapitlet omfattar studentmobiliteten inom högskolan på grundnivå och avancerad nivå. Uppgifter om mobilitet på forskarnivå finns i kapitlet *Utbildning på forskarnivå*.

Den senaste tillgängliga statistiken inom området innehåller övergripande uppgifter om de inresande studenter som höstterminen 2017 läste på ett svenskt lärosäte för första gången (nya inresande studenter). Dessa uppgifter presenteras i kapitlets första del. I den andra delen redovisar vi mer detaljerade uppgifter om de nya inresande studenterna och då används läsårsuppgifter där de senaste uppgifterna avser läsåret 2016/17. I kapitlets tredje huvuddel redovisar vi uppgifter för samtliga inresande studenter, inte bara för nya inresande. Den fjärde delen behandlar gruppen utresande studenter, samt skillnader i antalet inresande och utresande studenter. Även i dessa delar används läsårsuppgifter. Den avslutande delen behandlar studentmobilitet i ett internationellt perspektiv inklusive uppgifter om studentmobiliteten i andra länder, och där används den senaste statistiken som är för 2015.

Fortsatt fler nya inresande studenter hösten 2017

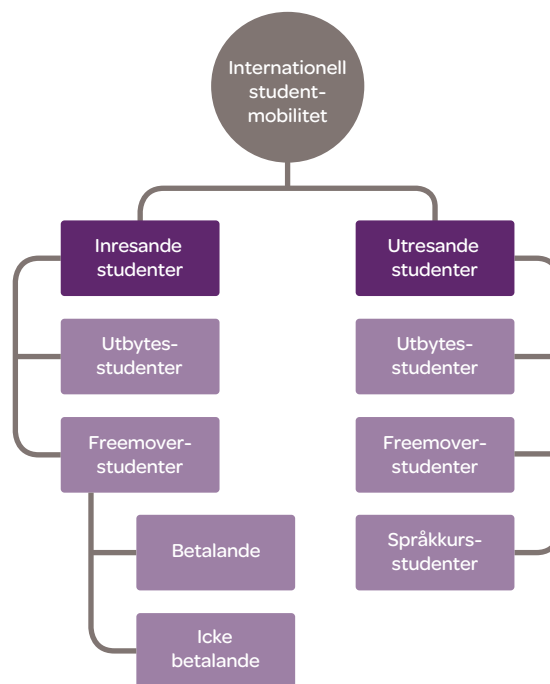
Höstterminen 2017 var antalet nya inresande studenter 18 380, en ökning med 1 310 studenter jämfört med höstterminen 2016. Det var fjärde höstterminen i rad som antalet ökade. Sedan höstterminen 2013 har antalet ökat med 3 380 studenter, vilket motsvarar 23 procent. Hela ökningen bestod av freemover-studenter.

INRESANDE OCH UTRESANDE STUDENTER

Gruppen inresande studenter består dels av utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram vid svenska universitet och högskolor, dels av studenter från andra länder som anordnar sina studier i Sverige på egen hand vilka kallas freemover-studenter. Med freemover-studenter avses personer som beviljats uppehållstillstånd för studier, utrikes födda personer som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten samt övriga personer som inte har svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system.

Gruppen utresande studenter består av utbytesstudenter, freemover-studenter och språkkursstudenter. Utbytesstudenter deltar i ett utbytesprogram som anordnas av svenska och utländska universitet och högskolor. Freemover-studenter är svenska studenter som har haft studiemedel från Centrala studiestödsnämnden (CSN) för studier utomlands, och som anordnat sina studier på egen hand. Språkkursstudenter är de studenter som har haft studiemedel för att läsa språkkurser utomlands. CSN har omklassificerat vissa språkkurser från eftergymnasial nivå till gymnasienivå vilket lett till att antalet studenter i denna grupp har minskat påtagligt de senaste två läsåren. Läsåret 2016/17 var antalet språkkursstudenter endast 30 stycken.

Figur 48. Olika grupper av internationellt mobila studenter sett ur ett svenskt perspektiv.

OKÄNT LAND

Det saknas landuppgifter för en andel av de inresande freemover-studenterna. Studenter från övriga Norden behöver inte uppehållstillstånd för att bosätta sig i Sverige och det är troligt att många studenter från EU/EES och Schweiz inte heller ansöker om uppehållstillstånd eftersom dessa inte behöver tillstånd för kortare vistelse i landet. Detta medför att antalet freemoverstudenter från EU/EES och Schweiz är underskattat, eftersom en stor andel av studenterna från dessa länder redovisas med okänt ursprungsland. Dessutom saknas ofta landuppgifter om freemover-studenter som enbart studerar på distans.

Antalet nya inresande från EU/EES och Schweiz var i stort sett oförändrat mellan de två senaste höstterminerna. Antalet från detta område har fluktuerat över den senaste sexårsperioden men totalt har antalet minskat från 9 590 studenter höstterminen 2012 till 8 640 studenter den senaste höstterminen. Förmodligen ingår dock många studenter från EES-länder i den grupp studenter för vilka landuppgift saknas. Antalet nya inresande studenter i denna grupp ökade under motsvarande period från 1 690 höstterminen 2012 till 3 110 höstterminen 2017. Se faktaruta *Okänt land*.

Antalet nya inresande studenter från länder utanför EU/EES ökade höstterminen 2017 med 910 studenter, motsvarande 16 procent, jämfört med föregående hösttermin. Antalet har ökat påtagligt den senaste sexårsperioden, från 4 000 höstterminen 2012 till 6 630 studenter höstterminen 2017.

Hela ökningen av nya inresande studenter hösten 2017 avser freemover-studenter. Antalet utbytesstudenter minskade däremot med 110 studenter i förhållande till höstterminen 2016 och uppgick därmed till 8 580. Antalet freemover-studenter ökade med 1 420, motsvarande 17 procent och uppgick därmed till 9 800, det vill säga fler än utbytesstudenterna. Antalet nya inresande freemoverstudenter ökade från både inom och utom EU/EES-området och Schweiz, medan det motsatta gällde för de nya inresande utbytesstudenterna.

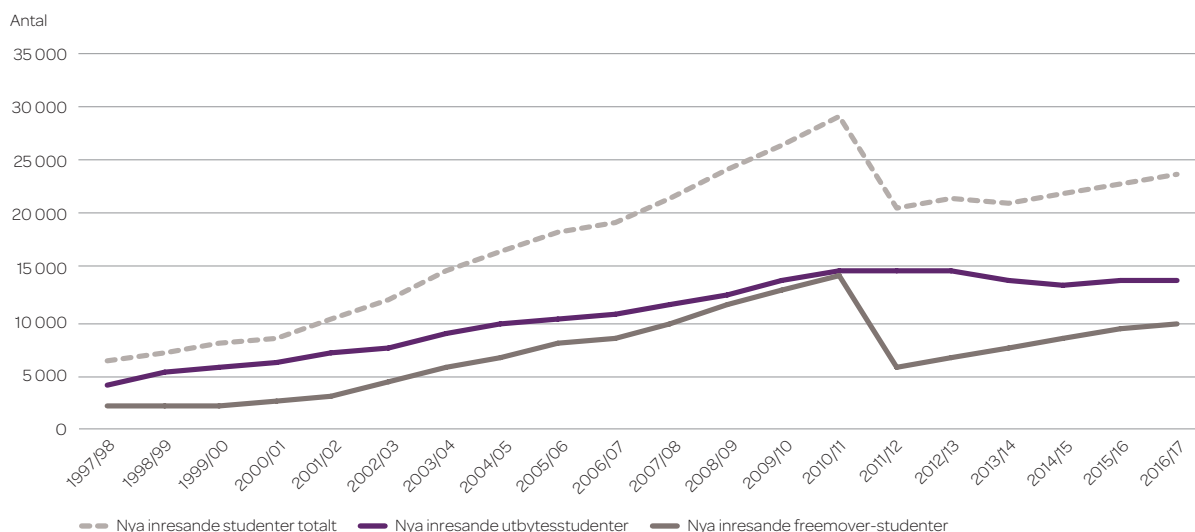
Antalet nya inresande studenter som betalade studieavgifter ökade med 730 studenter, motsvarande 27 procent, höstterminen 2017 jämfört med höstterminen innan. Antalet har ökat under den senaste sexårsperioden, från 1 100 studenter höstterminen 2012 till 3 470 studenter höstterminen 2017, se tabell 24.

Tabell 24. Antal nya inresande studenter höstterminerna 2012 till 2017, samt förändringen mellan höstterminerna 2016 och 2017, fördelat på ursprungsområde och studentkategori.

Ursprungsområde	Studentkategori	HT12	HT13	HT14	HT15	HT16	HT17	Förändring från HT 16 till HT 17	
								antal	%
Samtliga	Freemover	5 660	6 120	7 020	7 620	8 380	9 800	1 420	17
	Utbyte	9 620	8 880	8 520	8 770	8 690	8 580	-110	-1
	Summa	15 280	15 000	15 540	16 390	17 070	18 380	1 310	8
EU/EES och Schweiz	Freemover	2 400	2 440	2 200	2 260	2 500	2 520	20	1
	Utbyte	7 190	6 480	5 990	6 200	6 170	6 120	-50	-1
	Summa	9 590	8 920	8 190	8 460	8 670	8 640	-30	0
Ej EU/EES och Schweiz (tredjelandstudenter)	Freemover	1 570	1 810	2 700	2 700	3 210	4 170	960	30
	varav betalande	1 100	1 360	2 100	2 210	2 740	3 470	730	27
	Utbyte	2 430	2 390	2 530	2 570	2 510	2 460	-50	-2
	Summa	4 000	4 200	5 230	5 270	5 720	6 630	910	16
Okänt land*	Freemover	1 690	1 880	2 120	2 660	2 670	3 110	440	16
	varav betalande	140	180	200	280	260	320	60	23

* För vissa freemover-studenter saknas uppgift om land.

Figur 49. Antalet nya inresande studenter läsåren 1997/98–2016/17, totalt samt uppdelat på utbytesstudenter och freemover-studenter.

Nya inresande studenter läsåret 2016/17

För att kunna studera gruppen nya inresande studenter mer i detalj använder vi i detta avsnitt läsårsuppgifter, varav de senaste uppgifterna är för läsåret 2016/17. Då var det totala antalet nya inresande 23 550 – en ökning med 550 studenter vilket motsvarar 2 procent jämfört med läsåret innan. Antalet nya inresande utbytesstudenter har alltid varit fler än de nya freemover-studenterna, men de senaste läsåren har skillnaden minskat. Läsåret 2016/17 var antalet nya inresande utbytesstudenter 13 710 – en liten minskning jämfört med läsåret innan. Antalet nya inresande freemover-studenter ökade däremot till 9 840 – en ökning med 580 studenter jämfört med läsåret innan. Av de nya freemover-studenterna var 35 procent betalande. De ökade med 490 och uppgick därmed till 3 430 läsåret 2016/17. Det innebär att merparten av ökningen av nya inresande studenter bestod av betalande studenter.

Av det totala antalet nya inresande studenter läsåret 2016/17 var 53 procent kvinnor och 47 procent män. Könsfördelningen har varierat under de senaste tio läsåren, men sedan läsåret 2011/12 har andelen kvinnor varit ungefär 53 procent. Bland de nya inresande utbytesstudenterna var 55 procent kvinnor och 45 procent män läsåret 2016/17. Andelen kvinnor har

under den senaste tioårsperioden succesivt ökat från 51 till 55 procent.

Bland freemover-studenterna var i stället andelen män något större än andelen kvinnor läsåret 2016/17: 51 procent män och 49 procent kvinnor. Könsfördelningen har varierat relativt mycket de senaste tio läsåren. Innan studieavgifter infördes 2011 var andelen män omkring 60 procent, men sjönk till 49 procent direkt efter införandet.

Flest nya inresande vid Lunds universitet

Förutom några av de mindre enskilda utbildningsanordnarna hade samtliga universitet och högskolor nya inresande studenter läsåret 2016/17. Nio lärosäten hade fler än 1 000 nya inresande och flest fanns vid Lunds universitet följt av Uppsala universitet, Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet.

Merparten av de nio lärosätena med flest nya inresande hade fler nya utbytesstudenter än freemover-studenter, och kvinnorna var oftast fler än eller lika många som männen i båda studentkategorierna.

De nya inresande studenterna utgjorde en betydande andel av lärosätenas totala antal nybörjare. Högst var andelen vid Kungl. Tekniska högskolan där andelen uppgick till 47 procent, följt av Lunds universitet med 41

Tabell 25. Antal nya inresande studenter per lärosäte i relation till det totala antalet nybörjare totalt samt per lärosäte, samt uppdelat på utbytes- respektive freemover-studenter, läsåret 2016/17. I tabellen ingår lärosäten med minst 1 000 nya inresande studenter. Sorterat efter lärosäte med flest nya inresande studenter.

Universitet/Högskola	Samtliga nya inresande			varav nya inresande utbytesstudenter		varav nya inresande freemover-studenter	
	Totalt	Andel kvinnor/män (%)	Andel av nybörjare	Totalt	Andel kvinnor/män (%)	Totalt	Andel kvinnor/män (%)
Samtliga	23 550	53/47	27	13 710	55/45	9 840	49/51
Lunds universitet	3 290	57/43	41	1 840	57/43	1 460	57/43
Uppsala universitet	2 180	58/42	31	1 200	62/38	980	53/47
Kungl. Tekniska högskolan	2 070	30/70	47	920	33/67	1 150	27/73
Stockholms universitet	2 060	59/41	25	1 300	59/41	760	59/41
Linköpings universitet	1 570	49/51	31	1 010	47/53	560	54/46
Göteborgs universitet	1 520	62/38	23	1 010	62/38	510	62/38
Linnéuniversitetet	1 270	59/41	27	660	61/39	610	57/43
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	1 180	50/50	38	600	55/45	580	44/56
Umeå universitet	1 110	58/42	26	700	63/37	410	49/51

procent. Notera dock att inresande studenter ofta studerar en kortare period i Sverige och de utgör en betydligt lägre andel av totala antalet registrerade studenter. Andelarna kan dock användas i jämförelser lärosäten sinsemellan, se tabell 25. Tabellen innehåller enbart de lärosäten som hade fler än 1 000 nya inresande under läsåret 2016/17, men av de som hade färre var andelen hög för Chalmers tekniska högskola (41 procent), Karolinska institutet (38 procent) och Blekinge tekniska högskola (30 procent).

Flest nya inresande studenter från Tyskland och Frankrike

Lsåret 2016/17 kom 11 710 av de totalt 23 550 nya inresande studenterna från EU/EES och Schweiz – en ökning med 150 studenter jämfört med läsåret innan. Antalet från EES-länder är dock underskattat då många i den grupp nya inresande studenter för vilka landuppgifter saknades troligen kommer från EU/EES och Schweiz (se faktarutan *Okänt land*).

Nya inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz ökade med 390 och uppgick till 8160 läsåret 2016/17. Störst var ökningarna från Afrika, Asien och Nordamerika.

Sett till enskilda länder kom flest nya inresande studenter från Tyskland, Frankrike, Kina och Finland läsåret 2016/17, se figur 50 där de tio länder som flest av Sveriges nya inresande

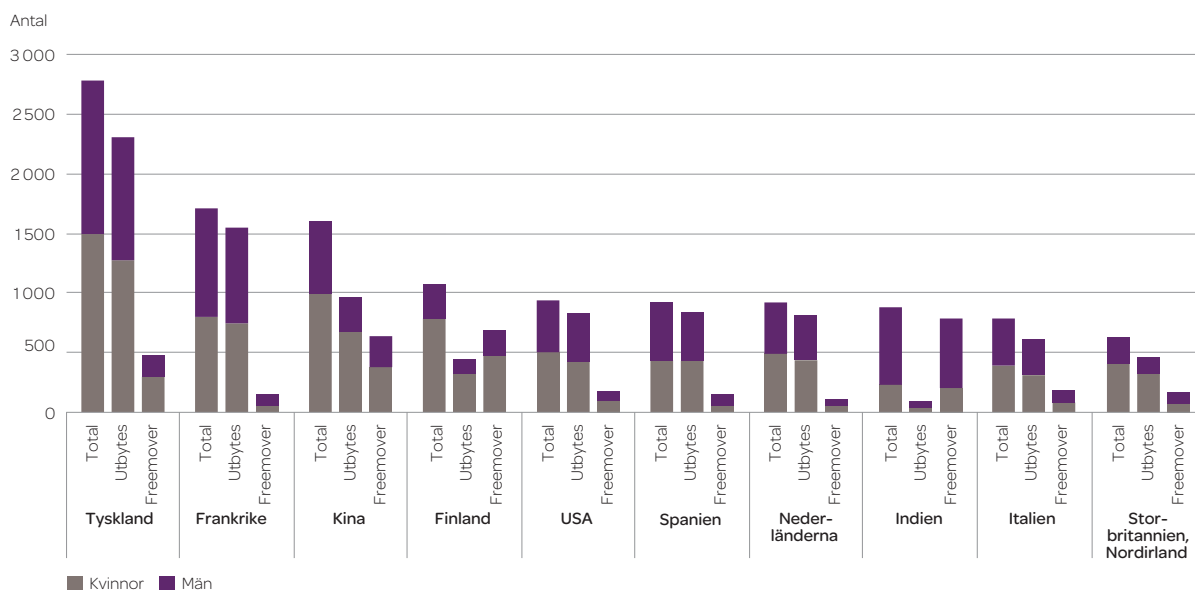
studenter kom ifrån redovisas. Jämfört med läsåret innan ökade det totala antalet inresande från samtliga dessa tio länder. Fördelningen mellan utbytes- och freemover-studenterna varierade relativt mycket mellan länderna. Av det totala antalet inresande studenter från Tyskland, Frankrike, USA, Spanien, Nederländerna, Italien och Storbritannien var det en stor andel som studerade via ett utbytesprogram. Det omvända var fallet för studenter från Kina, Finland och Indien, där det var en stor andel freemover-studenter.

Drygt tre av fem utbytesstudenter studerade i EU-program

Vi ska nu närmare studera utvecklingen av antalet nya inresande utbytesstudenter. Dessa studerar vanligen fristående kurser under en kortare tid i Sverige som en del av sin utbildning i hemlandet.

Det finns en mängd olika utbytesprogram, som i statistiken delas in i tre huvudprogram: bilaterala program, EU-program och Nordplus-programmet. Bilaterala program inrättas mellan enskilda svenska och utländska lärosäten. EU-program, varav det största är Erasmus+, möjliggör studier inom Europa men även i till exempel USA, Kanada, Japan och Australien. Nordplus-programmet är inrättat för att främja samarbete och rörlighet mellan de nordiska

Figur 50. Antal inresande studenter från de tio länder som flest nya inresande studenter kom ifrån läsåret 2016/17, totalt och uppdelat på utbytes- respektive freemover-studenter, samt kön.

och baltiska länderna samt de självstyrande områdena Åland, Färöarna och Grönland.

Av de totalt 13 710 nya inresande utbytesstudenterna läsåret 2016/17 studerade 8 620 studenter (63 procent) via ett EU-program, 4 670 via ett bilateralt program och 420 via Nordplus. Det var fler kvinnor än män, oavsett typ av utbytesprogram, och andelen kvinnor var störst för de som studerade via Nordplus-programmet: 72 procent. Motsvarande andel kvinnor via bilaterala program och EU-program var 58 respektive 53 procent.

De vanligaste ämnesområdena som de nya inresande utbytesstudenterna studerade inom läsåret 2016/17 var samhällsvetenskap, juridik, handel, administration (35 procent), teknik och tillverkning (20 procent), humaniora och konst (19 procent) samt naturvetenskap, matematik och data (13 procent). Det var inga större förändringar jämfört med föregående läsår, men andelen som studerade inom området humaniora och konst minskade något.

Många nya inresande freemover-studenter studerade på avancerad nivå

De inresande freemover-studenterna som själva ordnar sina studier, studerar oftast på ett utbildningsprogram. Läsåret 2016/17 var antalet nya inresande freemover-studenter 9 840 och av dessa

studerade 7 740 på ett program, huvudsakligen på avancerad nivå. Andelen som studerade på avancerad nivå ökade ytterligare läsåret 2016/17, då hälften av de nya inresande freemover-studenterna studerade på ett masterprogram och 11 procent på ett magisterprogram, se tabell 26.

De vanligaste ämnesområdena som de nya inresande freemover-studenterna studerade inom läsåret 2016/17 var samhällsvetenskap, juridik, handel, administration (32 procent), teknik och tillverkning (26 procent), naturvetenskap, matematik och data (14 procent) samt

Tabell 26. Antal nya inresande freemover-studenter läsåren 2015/16–2016/17 fördelat på studieinriktning.

	Läsåret 2015/16		Läsåret 2016/17	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Totalt	9 360	100	9 840	100
Kurs	2 350	25	2 100	21
Program	7 020	75	7 740	79
Högskoleexamen	30	-	20	-
Kandidatexamen	720	8	840	9
Magisterexamen	1 130	12	1 120	11
Masterexamen	4 330	46	4 910	50
Konstnärlig examen	200	2	200	2
Yrkesexamen	560	6	630	6
Övriga program	60	1	30	-

humaniora och konst (14 procent). Andelen studerande inom området samhällsvetenskap, juridik, handel, administration ökade jämfört med föregående läsår, medan andelen studerande inom humaniora och konst minskade.

Läsåret 2016/17 var det en större andel freemover-studenter än utbytesstudenter som studerade inom områdena teknik och tillverkning samt naturvetenskap, matematik och data. Det var samtidigt en mindre andel freemover-studenter än utbytesstudenter som studerade inom områdena humaniora och konst samt samhällsvetenskap, juridik, handel och administration.

Totala antalet inresande studenter läsåret 2016/17

I detta avsnitt behandlas det totala antalet inresande studenter där nya inresande utgör en delgrupp.

Läsåret 2016/17 var det totala antalet inresande studenter i Sverige 35 860, vilket var 630 fler än läsåret innan. Totalt fanns det 13 940 utbytesstudenter och 21 970 freemover-studenter. Att summan av de två grupperna inte överensstämmer med totalsumman beror på att en student kan vara både utbytes- och freemover-student under samma period. Antalet utbytesstudenter minskade något jämfört med föregående läsår, 50 studenter, medan freemover-studenterna ökade med 650 studenter.

För information om det totala antalet inresande studenter fördelat på geografiskt område och de vanligaste länderna för respektive område, se tabell 2 i den separata tabellbilagan.

Antalet betalande studenter ökar

Studenter som betalar studieavgift kan finansiera den med stipendier, antingen från sina hemländer eller från Sverige. Samtidigt som studieavgifter infördes skapades två statliga stipendieprogram som hanteras av Universitets- och högskolerådet (UHR) och Svenska institutet (SI), se faktartutan *Stipendier och studieavgifter*. Studenterna kan söka stipendier från dessa program eller från andra medel som lärosätena disponerar, till exempel via stiftelser knutna till lärosätet eller andra icke-statliga finansierare.

Det händer även att studieavgifterna finansieras av företag i Sverige. Därtill kan studenterna ha stipendier från sina hemländer, men omfattningen av detta är inte känd eftersom lärosätena inte administrerar stipendierna i dessa fall.

Enligt lärosätenas direktrapportering till UKÄ fanns det höstterminen 2017 totalt 6 810 registrerade studenter (2 840 kvinnor och 3 970 män) som betalade studieavgift till ett svenskt lärosäte. Det var en ökning jämfört med höstterminen 2016 då antalet var 5 220 (2 090 kvinnor och 3 130 män). Av de betalande studenterna hade 1 980, motsvarande 29 procent, ett svenskt stipendium som helt eller delvis täckte studieavgiften. Stipendierna ersatte hela studieavgiften för 1 250 av dessa studenter (18 procent) medan resterande 730 (11 procent) mottog stipendium för en del av studieavgiften. En högre andel av kvinnorna finansierade sina studieavgifter med stipendier, 33 procent, jämfört med 26 procent av männen. Bland de lärosäten som hade fler än tio betalande studenter var andelen med stipendier högst vid Umeå universitet (55 procent) och Lunds universitet (54 procent).

STIPENDIER OCH STUDIEAVGIFTER

När studieavgifter infördes hösten 2011 inrättade staten samtidigt två stipendieprogram för studier på grundnivå och avancerad nivå. Orsaken var en vilja att få studenter att komma till Sverige för att studera. Det första programmet syftar till att främja lärosätenas internationalisering genom att underlätta rekrytering av särskilt kvalificerade studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz. Universitets- och högskolerådet (UHR) administrerar programmet och fördelar medel till sökande lärosäten, som själva beslutar om stipendiernas användning och om det ska täcka hela eller del av studieavgiften.

Det andra programmet består av två delar och administreras av Svenska institutet (SI). En del av stipendierna riktas mot studenter från länder med vilka Sverige har ett långsiktigt utvecklingspartnerskap med övriga riktas mot studenter från länder som klassas som låg- eller medel-inkomstländer enligt OECD:s biståndskommitté (OECD/DAC). Regeringens målsättning med programmet är att bidra till kvalificerad kompetensförsörjning i utvecklingsländer. Stipendierna täcker hela studieavgiften och dessutom studenternas levnadsomkostnader.

Vid sidan om de statliga stipendieprogrammen har flera lärosäten skapat egna stipendier för betalande studenter, antingen med egna medel eller i samarbete med andra finansierare.

I tabell 3 i den separata tabellbilagan finns mer information om betalande studenter och stipendier per lärosäte.

Färre inresande freemover-studenter tog examen

Läsåret 2016/17 tog 5 670 inresande studenter sin första examen i Sverige. Av dessa var 52 procent män och 48 procent kvinnor. Jämfört med läsåret innan minskade antalet inresande examinerade med 160, motsvarande 3 procent. Det var 280 inresande utbytesstudenter som tog en examen men fortsättningsvis i detta avsnitt redovisas endast inresande freemover-studenter.

Läsåret 2016/17 var det totalt 5 400 inresande freemover-studenter som för första gången tog en examen i Sverige. Det var en liten minskning, med 30 examinerade jämfört med läsåret innan, trots att antalet inresande freemover-studenter har ökat kontinuerligt sedan läsåret 2013/14 till 2016/17.

Av de betalande freemover-studenter som läsåret 2014/15 påbörjade ett masterprogram hade 62 procent tagit en masterexamen till och med vårterminen 2017. Motsvarande andel av de som inte betalade studieavgifter var 60 procent. Det var en ökning av examensfrekvensen med några procentenheter för båda grupperna jämfört med läsåret innan. Både bland de studenter som betalade avgifter och bland de studenter som inte betalade avgifter var andelen kvinnor som tog examen större än andelen män.

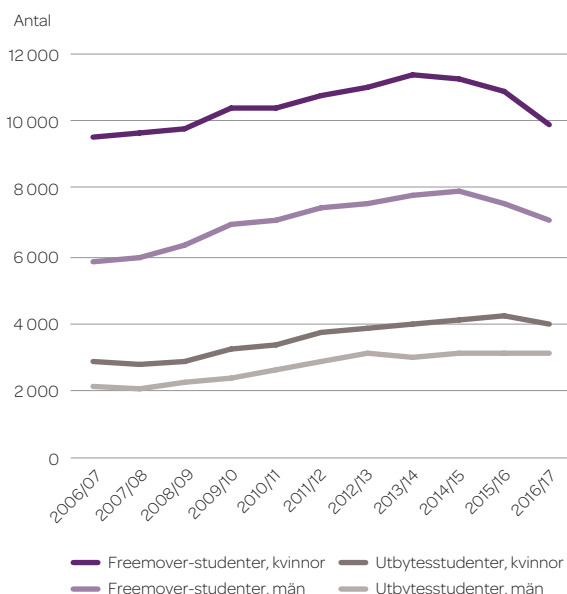
Av de freemover-studenter som för första gången examinerades i Sverige läsåret 2016/17 kom 1 990 (37 procent) från området EU/EES och Schweiz, och 1 400 från Asien (26 procent). Därutöver saknas landuppgifter för 1 180 examinerade freemover-studenter (22 procent). Det är därmed troligt att antalet examinerade som kom från länder inom området EU/EES och Schweiz är underskattat (se faktarutan *Okänt land*). När det gällde enskilda länder kom de i Sverige examinerade inresande studenterna främst från Kina, följt av Tyskland, Indien och Finland. Mer om examinerade studenter och examensfrekvenser går att läsa i kapitlet *Utbildning på grundnivå och avancerad nivå*.

Utresande studenter

Vi övergår nu till att studera utvecklingen av antalet utresande studenter. Antalet har minskat två läsår i följd och läsåret 2016/17 minskade antalet med 2 360 jämfört med läsåret innan, från 26 440 till 24 080 studenter, vilket motsvarar 9 procent. Av det totala antalet utresande var 7 110 utbytesstudenter och 17 000 var freemover-studenter. Utbytesstudenterna minskade med 150 studenter, motsvarande 2 procent. Freemover-studenterna minskade med 1 400 studenter, en minskning med 8 procent och den gruppen har minskat de två senaste läsåren. Antalet språkkursstudenter har minskat kraftigt de senaste två läsåren, från 2 790 läsåret 2014/15 till 910 läsåret därpå och till 30 studenter läsåret 2016/17. En anledning är att Centrala studiestödsnämnden har klassificerat om vissa språkkurser från eftergymnasial nivå till gymnasienivå.

Av de totala antalet utresande studenter var 58 procent kvinnor och 42 procent män läsåret 2016/17. Det var liknande könsfördelning bland såväl utbytes- som freemover-studenter. När det gäller minskningen av antalet utresande gällde den både kvinnor och män bland freemover-studenterna, medan endast kvinnor minskade bland utbytesstudenterna.

Figur 51. Antal utresande studenter, fördelat på studentkategori och kön läsåren 2006/07–2016/17.

Att antalet utresande minskade de senaste läsåren är tvärt emot regeringens ambition att antalet utresande ska öka. Under 2017 tillsatte regeringen en utredning med uppdraget att bland annat föreslå åtgärder för att kunna få fler svenska studenter att studera utomlands och fler internationella studenter att studera i Sverige (se faktarutan *Internationaliseringsutredningens delbetänkande*).

Fortsatt färre utresande studenter till samtliga geografiska områden

Det totala antalet utresande studenter minskade till samtliga geografiska områden läsåret 2016/17 – detta för andra läsåret i rad. Antalet freemover-studenter minskade till samtliga områden, medan antalet utresande utbytesstudenter ökade till Oceanien och Sydamerika men minskade till övriga områden.

Även om antalet studenter som åker till USA också minskade var USA fortfarande det största mottagarlandet för svenska studenter. Andra stora mottagarländer var Storbritannien, Australien, Polen och Danmark, men även till dessa länder minskade antalet, se tabell 27.

Antalet utresande utbytesstudenter minskade på relativt många lärosäten

Nästan alla lärosäten hade utresande utbytesstudenter under läsåret 2016/17, med undantag från några konstnärliga högskolor och flertalet små enskilda utbildningsanordnare.

Antalet utresande utbytesstudenter från de olika lärosätena har under de senaste läsåren fluktuerat, men läsåret 2016/17 minskade antalet på drygt hälften av lärosätena jämfört med läsåret innan. Lunds universitet, Uppsala universitet och Stockholms universitet hade läsåret 2016/17 fortfarande flest utresande utbytesstudenter och på samtliga dessa tre ökade antalet något jämfört med läsåret innan. Se tabell 4 i den separata tabellbilagan för information om antalet utresande utbytesstudenter per lärosäte.

Andelen utresande utbytesstudenter av samtliga studenter (exklusive inresande) vid svenska lärosäten var 2 procent totalt sett. Andelen var densamma för kvinnor och män. Sett till samtliga individuella lärosäten hade Handelshögskolan i Stockholm med stor marginal störst andel, 16 procent av samtliga studenter på lärosätet studerade utomlands någon gång under läsåret 2016/17. Det var även en ökning jämfört med föregående läsår. Stiftelsen Högskolan i Jönköping hade näst högst andel, 5 procent, se tabell 28.

INTERNATIONALISERINGSUTREDNINGENS DELBETÄNKANDE

Regeringen tillsatte i mars 2017 en utredning med uppdrag att föreslå nya mål samt en ny nationell strategi för internationalisering av universitet och högskolor, omfattande både utbildning och forskning. I uppdraget ingår att föreslå hur fler studenter kan få ett internationellt perspektiv i sin utbildning, bland annat genom att fler studenter, lärare och forskare studerar eller verkar utomlands, samt en bättre internationalisering på hemmaplan. Utredningen ska även föreslå åtgärder för att öka Sveriges attraktivitet som studiedestination och kunskapsnation.

Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 oktober 2018, men kom med ett delbetänkande i januari 2018. Det är många förslag som utredningen lägger fram. Först och främst föreslås en ny och bredare mål-

formulering som ska ersätta nuvarande mål om internationalisering i högskolelagen. Det nya målet föreslås bli att den internationella verksamheten vid varje högskola dels ska stärka kvaliteten i högskolans utbildning och forskning, dels nationellt och globalt bidra till sådan hållbar utveckling som högskolan har i uppgift att främja. Utredningen föreslår även åtta huvudmål för det fortsatta arbetet, varav ett är att alla studenter som tar examen ska ha utvecklat sin internationella förståelse eller interkulturella kompetens.

Källa: *En strategisk agenda för internationalisering*. Delbetänkande av utredningen om ökad internationalisering av universitet och högskolor, SOU 2018:3.

Tabell 27. Antal utresande studenter per geografiskt område läsåret 2016/17, de största mottagarländerna, samt förändringar jämfört med föregående läsår. I tabellen ingår de mottagarländer som tog emot minst 400 studenter från Sverige.

Geografiskt område/land	Samtliga utlandsstuderande	Förändring från 2015/16 (%)	varav utbytesstudenter	Förändring från 2015/16(%)	varav freemoverstudenter	Förändring från 2015/16 (%)
Samtliga områden	24 080	-9	7 110	-2	17 000	-8
Norden utom Sverige	2 360	-7	310	-3	2 050	-8
Danmark	1 250	-7	110	0	1 140	-8
Norge	830	-9	100	-5	730	-9
EU28 utom Norden	11 230	-9	2 990	-3	8 260	-7
Frankrike	690	-15	470	0	230	-11
Italien	440	-6	250	5	190	-2
Nederländerna	750	7	370	3	390	11
Polen	1 390	-6	40	11	1 350	-7
Spanien	700	-15	340	-1	350	-5
Storbritannien och Nordirland	4 180	-11	640	1	3 540	-11
Tyskland	770	-11	330	-14	450	0
Europa utom EU28 och Norden	560	-13	210	-19	350	-7
Afrika	200	-13	110	-6	100	-14
Nordamerika	5 430	-8	1 190	-1	4 250	-10
Kanada	580	2	410	1	170	-3
USA	4 710	-10	680	-2	4 040	-11
Sydamerika	300	-3	140	3	160	-7
Asien	2 430	-16	1 610	-3	810	-1
Japan	440	-35	250	9	180	16
Kina	550	-20	460	-9	90	-27
Singapore	430	-2	400	-4	30	23
Oceanien	1 790	-1	590	17	1 200	-7
Australien	1 650	-2	520	13	1 130	-8

Tabell 28. Antal utresande utbytesstudenter samt andelen utresande av samtliga studenter (exklusive inresande studenter) totalt samt för de lärosäten som hade minst 200 utresande utbytesstudenter läsåret 2016/17. Sorterat efter högst andel av samtliga studenter på lärosätet.

Universitet/Högskola	Antal utbytesstudenter per lärosäte		Andel av samtliga studenter vid respektive lärosäte		
	Totalt	Andel kvinnor/män (%)	Totalt (%)	Kvinnor (%)	Män (%)
Totalt	7 110	57/43	2	2	2
Handelshögskolan i Stockholm	220	45/55	16	17	15
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	400	55/45	5	4	6
Kungl. Tekniska högskolan	570	39/61	4	4	4
Lunds universitet	1 070	54/46	4	4	4
Chalmers tekniska högskola	280	39/61	3	4	3
Uppsala universitet	850	58/42	3	2	3
Stockholms universitet	730	63/37	2	2	2
Linköpings universitet	440	48/52	2	2	3
Göteborgs universitet	480	63/37	1	1	2
Linnéuniversitetet	270	63/37	1	1	1
Umeå universitet	310	58/42	1	1	1

UTLANDSSTUDIER – VAD HÄNDER SEDAN?

Centrala studiestödsnämnden och Statistiska centralbyrån publicerade 2017 en jämförande studie mellan en grupp studenter som studerat utomlands med studiemedel på eftergymnasial nivå under perioden 2007–2009 med en grupp på motsvarande nivå som under samma period inte studerat utomlands. I studien ingick bland andra jämförelser av studenternas ålder, deras föräldrars utbildningsnivå, andelen studenter med utländsk bakgrund, antal studenter som tog en svensk examen, deras bosättning efter studierna, hur de etablerade sig på arbetsmarknaden, inkomstfördelningar och studiestödsskulder. Se *Utlandsstudier – vad händer sedan? CSN, rapport 2017:7*.

Antalet utbytesstudenter via EU-program och Nordplus minskar

Av det totalt 7 110 utresande utbytesstudenterna läsåret 2016/17 ökade antalet som studerade via ett bilateralt program något jämfört med läsåret innan – från 3 900 till 3 930 studenter. Antalet studenter som studerade via ett EU-program minskade dock från 3 220 till 3 060, en minskning med 5 procent. Även antalet som studerade via Nordplus minskade, från 160 till 140 studenter, en minskning med 13 procent.

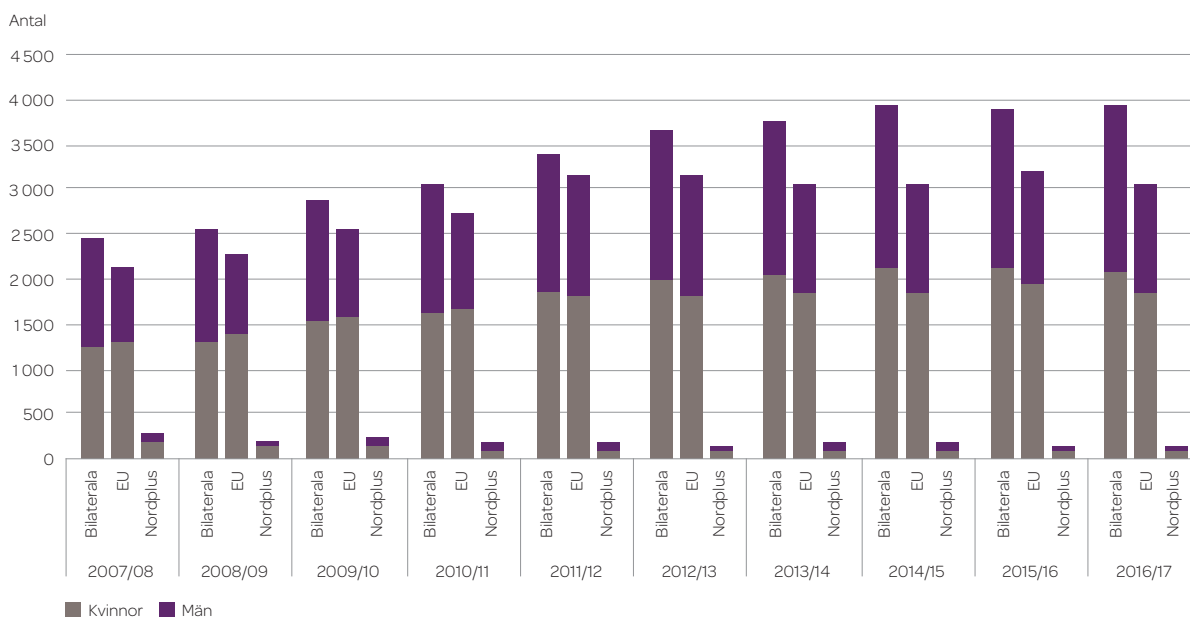
Om vi ser på det totala antalet utresande via något av dessa utbytesprogram över den senaste tioårsperioden så har antalet ökat sedan läsåret 2007/08 – från 4 830 till 7 110. Antalet ökade under perioden både för de som studerade via ett bilateralt program (från 2 470 till 3 930) och via ett EU-program (från 2 130 till 3 060), men antalet som studerade via Nordplus minskade (från 280 till 140), se figur 52.

Antal läkarstudenter som läser utbildningen utomlands minskar

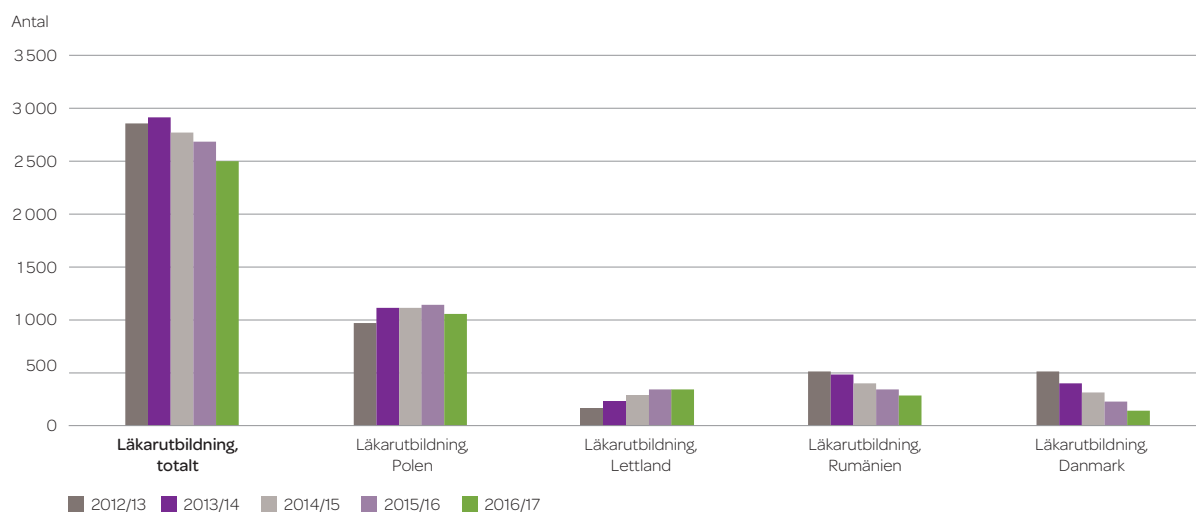
Vi övergår nu till att studera de utresande free-mover-studenterna, alltså de som ordnar sina studier utomlands på egen hand och inte studerar inom ramen för ett utbytesprogram. De utresande freemover-studenterna minskade med 1 400 läsåret 2016/17, men var ändå mer än dubbelt så många som de utresande utbytesstudenterna – 17 000 jämfört med 7 110 studenter.

Det är relativt många freemover-studenter som läser stora delar av sin utbildning eller hela utbildningen utomlands. Utbildning till läkare, tandläkare och veterinär – tre utbildningar med högt söktryck och höga antagningspoäng i Sverige – är exempel på utbildningar som relativt många svenska studenter läser utomlands. Den största volymen sedan flera läsår har läkarut-

Figur 52. Antal utresande utbytesstudenter per utbytesprogram, fördelat på kön läsåren 2007/08–2016/17.

Figur 53. Antal läkarstuderande utomlands med studiemedel, total samt fördelning på de fyra största studieländerna, läsåren 2012/13–2016/17.

bildning haft, och under läsåret 2016/17 hade totalt 2 490 studenter studiemedel för läkarstudier utomlands enligt CSN. Antalet kan jämföras med att det samma läsår var 7 880 studenter som studerade motsvarande utbildning i Sverige. Antalet personer som studerar till läkare utomlands har varierat, läsåret 2012/13 var antalet 2 860 för att sedan öka något till läsåret därpå, men de tre senaste läsåren har antalet successivt minskat. Det kan bero på att läkarutbildningen i Sverige har byggts ut. De länder som läsåret 2016/17 hade flest svenska läkarstudenter var Polen följt av Lettland, Rumänien och Danmark. Antalet läkarstudenter till Polen har varierat under de senaste fem läsåren, och även om antalet minskade det senaste läsåret var antalet högre då än fyra läsår tidigare. Antalet läkarstudenter till Lettland har under motsvarande period ökat, medan det omvända har varit fallet till Rumänien och Danmark, se figur 53.

Lsåret 2016/17 var det 330 studenter som hade studiemedel för studier till tandläkare utomlands. Antalet kan jämföras med 1 510 tandläkarstudenter i Sverige samma läsår. Antalet som studerade utomlands var lika många som läsåret innan, och en liten ökning (30 studenter) jämfört med läsåret 2012/13.

Det var också 260 studenter som läsåret 2016/17 hade studiemedel för studier till veterinär

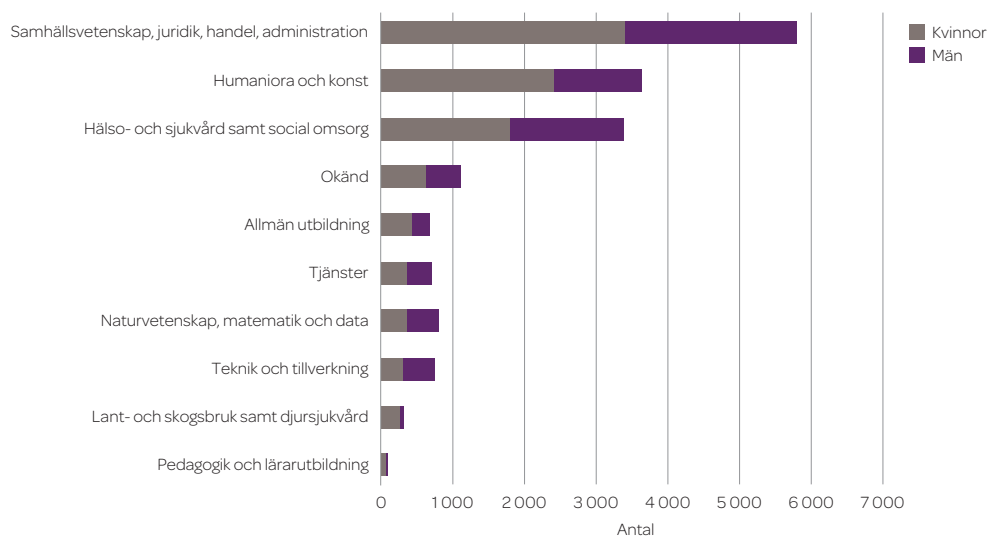
utomlands. Det är en minskning jämfört med läsåret innan och även en minskning (80 studenter) jämfört med läsåret 2012/13. Antalet veterinärstudenter i Sverige var 520 det senaste läsåret.

Sammantaget var de utresande freemoverstudenternas vanligaste studieinriktning samhällsvetenskap, juridik, handel och administration följt av humaniora och konst, och därefter inriktningen hälso- och sjukvård samt social omsorg, se figur 54. Jämfört med läsåret innan minskade antalet utresande freemoverstudenter på samtliga studieinriktningar utom inom pedagogik och lärarutbildning, där antalet var oförändrat.

Många med civilekonom- eller juristexamen men få med förskollärar- eller sjuksköterskeexamen har studerat utomlands

Det var totalt 57 310 personer, exklusive inresande studenter, som läsåret 2016/17 tog en examen på grundnivå och avancerad nivå. Bland dessa hade 15 procent under de senaste tolv terminerna studerat utomlands någon gång, vilket är en ökning med en procentenhet jämfört med föregående år. Det är dock inte alltid utlandsstudierna var kopplade till avlagd examen. Till de utbildningar där det var en hög andel examinerade som hade studerat

Figur 54. Antal utresande freemover-studenter efter studieinriktning läsåret 2016/17.

utomlands hör civilekonomexamen (48 procent), masterexamen i samhällsvetenskap, juridik, handel, administration (42 procent) och juristexamen (41 procent). Andelen bland de två förstnämnda minskade något jämfört med läsåret innan medan andelen som studerat utomlands bland dem som tagit juristexamen ökade något.

Till de examina där det var en låg andel studenter som hade studerat utomlands hör

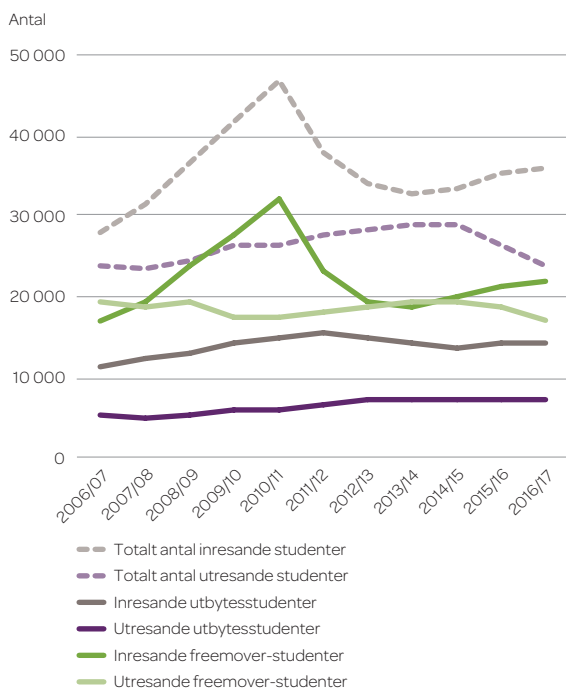
till exempel sjuksköterskeexamen (4 procent) och förskolläraryrket (1 procent). Bland de som tog en sjuksköterskeexamen 2016/17 har andelen som studerat utomlands ökat med en procentenhet jämfört med läsåret innan.

Det är generellt en högre andel män än kvinnor som har studerat utomlands (17 respektive 13 procent), men bland dem som tagit en juristexamen eller civilingenjörsexamen är andelen betydligt högre bland kvinnorna.

Tabell 29. Antal examinerade och andel som studerat utomlands under studietiden på ett urval av program läsåret 2016/17, samt motsvarande andel för de som examinerades läsåret 2015/16. Sorterat efter högst andel studenter som studerat utomlands.

Universitet/Högskola	Antal examinerade		Andel som studerat utomlands 2016/17			Andel som studerat utomlands 2015/16 (%)		
	Totalt	Andel kvinnor/män (%)	Totalt (%)	Kvinnor (%)	Män (%)	Totalt (%)	Kvinnor (%)	Män (%)
Totalt	57 310	66/34	15	13	17	14	13	16
Civilekonomexamen	970	57/43	48	48	48	50	50	49
Masterexamen samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	1 650	59/41	42	40	45	43	42	43
Juristexamen	1 320	62/38	41	45	34	39	43	32
Civilingenjörsexamen	3 840	34/66	34	38	31	29	37	24
Kandidatexamen humaniora och konst	2 010	63/37	14	15	12	14	14	14
Kandidatexamen naturvetenskap, matematik och data	2 560	45/55	12	15	10	11	14	9
Högskoleingenjörsexamen	2 220	31/69	10	16	8	10	16	7
Sjuksköterskeexamen	4 200	87/13	4	4	4	5	5	4
Förskolläraryrket	2 370	95/5	1	1	0	1	1	2

Figur 55. Totalt antal inresande respektive utresande studenter, samt uppdelat på utbytes- och freemover-studenter läsåren 2006/07–2016/17.

Skillnad i antalet inresande och utresande studenter

Det totala antalet inresande studenter vid svenska lärosäten har sedan läsåret 2005/06 varit större än det totala antalet utresande. Från det läsåret och framåt var skillnaden som störst läsåret 2010/11, men minskade sedan betydligt när studieavgifter infördes. Sedan läsåret 2014/15 har antalet utresande studenter minskat och skillnaden mellan antalet utresande och inresande studenter har ökat, se figur 55. Läsåret 2016/17 var det totala antalet inresande studenter 35 860 medan det totala antalet utresande studenter var 24 080, alltså 11 780 fler inresande än utresande studenter. Även uppdelat på utbytesstudenter och freemover-studenter var det betydligt fler inresande än utresande, 6 830 fler inresande än utresande utbytesstudenter, och 4 970 fler inresande än utresande freemoverstudenter.

INTERNATIONELLA STUDENTER

Med *internationella studenter* menas studenter som har rest över en landgräns för att studera. Hur studentmobilitet mäts beror till stor del på landspecifika immigrationslagar och vilken statistik som finns tillgänglig. Länderna kan till viss del välja hur de vill redovisa mobiliteten, men många länder utgår från land för behörighetsgrundande utbildning. Vissa länder som inte har uppgifter om internationella studenter rapporterar i stället data om "foreign students" – det vill säga studenter som inte är medborgare i landet som de studerar i. Detta sätt att redovisa mobiliteten innebär en överskattning av antal studenter som åker till ett annat land för att studera. Statistiken om mobiliteten lämnas av mottagarländerna. Det betyder att de studenter som finns i länder som inte rapporterar in till Eurostat, OECD och UNESCO saknas i statistiken.

Studentmobilitet som en del i en ökad internationalisering

Den internationella studentmobiliteten har ökat över tid, och det finns en tydlig politisk vilja att mobiliteten ska öka ytterligare. EU:s ministerråd satte 2011 upp målet att till år 2020 ska 20 procent av alla examinerade på eftergymnasial nivå från EU-området under någon del av sin utbildning ha studerat utomlands. Målet inkluderar studenter som examineras på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, inklusive de som genomför en hel utbildning utomlands. Att mäta måluppfyllelse är dock svårt eftersom det är mottagarländerna som ska rapportera antalet examinerade från andra länder, och vissa länder saknar uppgifter om från vilka länder de internationella studenterna kommer. Vad som menas med "internationell student" och hur studentmobilitet mäts internationellt finns förklarat i faktarutan *Internationella studenter*.

Det ovan angivna målet gäller för EU-området som helhet. Det finns i nuläget ingen

Tabell 30. Inresande respektive utresande freemover-studenter, fördelade efter de största ursprungs- och mottagarländerna samt Sverige 2015. Källa: OECD.Stat.

Ursprungs-land	Mottagarland											OECD-totalt
	Australien	Kanada	Frankrike	Tyskland	Italien	Japan	Sydkorea	Nederländerna	Sverige	Storbritannien	USA	
Kanada	3 100		1 080	790	200	250	510	230	90	5 060	28 450	42 760
USA	2 230	6 330	2 270	4 520	440	1 750	1 100	590	360	11 610		34 170
Tyskland	710	780	5 320		1 390	460	60	22 870	1 270	10 350	7 140	95 980
Spanien	180	250	3 990	5 140	660	110	30	1 370	330	5 740	4 860	27 770
Frankrike	730	11 390		6 960	1 120	500	80	1 310	390	9 690	6 530	64 460
Italien	380	310	5 420	5 660		130	30	2 000	320	7 620	4 210	47 260
Ryssland	710	940	2 770	9 950	2 000	220	310	650	210	3 630	5 200	39 820
Kina	89 440	47 370	20 330	23 630	12 500	57 780	31 240	4 240	1 300	98 820	299 530	603 410
Japan	1 240	1 080	1 040	1 760	190		1 150	120	80	2 540	15 080	24 790
Sverige	590	120	340	650	120	150	10	360		2 750	4 290	14 660
Sydkorea	4 660	2 980	1 450	4 080	560	10 080		310	30	4 020	63 950	81 030

samlad uppgift på Sveriges bidrag till målet. I ett tidigare avsnitt i detta kapitel redovisades att 15 procent av de som examinerades i Sverige på grundnivå och avancerad nivå läsåret 2016/17 hade studerat utomlands någon gång under de senaste tolv terminerna (inklusive examensterminen). Där ingick dock varken de examinerade på forskarnivå (se kapitel *Utbildning på forskarnivå*), eller de svenska studenter som tog examen utomlands.

Statistik om internationell studentmobilitet produceras bland annat av OECD. De publicerar årligen statistik och analyser inom hela utbildningsområdet i publikationen *Education at a Glance – OECD Indicators*, hädanefter förkortat EAG. I EAG 2017 redovisas mobilitetsstatistik för år 2015 för freemover-studenter – utbytesstudenterna ingår därmed inte dessa uppgifter. I internationell jämförelse var Sverige ett litet land, både vad gäller antal inresande till Sverige och från Sverige utresande studenter. Av antalet utresande studenter reste i särklass flest ut från Kina, och stora mottagarländer för dessa studenter var USA, Storbritannien och Australien. Även Tyskland och Sydkorea hade många utresande studenter och för de tyska student-

erna var Nederländerna det största mottagarlandet. För de sydkoreanska studenterna var USA det största mottagarlandet.

Flera länder hade stor obalans vad gäller antalet inresande och utresande studenter. Kina hade i jämförelse med antalet utresande mycket få inresande och flera av de stora mottagarländerna, exempelvis USA, Storbritannien och Australien, hade relativt få utresande. I tabell 30 finns fler detaljer för de största ursprungs- respektive mottagarländerna samt för Sverige.